

Wstęp

Problematyka funkcjonowania mediów regionalnych i lokalnych budzi szerokie zainteresowanie współczesnej nauki, która coraz chętniej i częściej pochyła się nad różnymi aspektami renesansu lokalizmu i jego wpływem na życie społeczne, także w wymiarze medialnym. Media lokalne, a zatem media adresujące swój przekaz do jednej lub więcej, ale bliskich sobie społeczności, których treść jest poświęcona życiu bieżącemu, przeszłości i współczesności ludzi pozostających w szczególnego rodzaju więzi, stają się coraz ważniejszym podmiotem przestrzeni komunikacji masowej zglobalizowanego, a jednocześnie zglokalizowanego świata. Znajduje to swoje odzwierciedlenie w medioznawstwie. Na rynku wydawniczym przybywa publikacji poświęconych tematyce mediów lokalnych i regionalnych – ich specyfice, funkcjom, roli w demokracji i kreowaniu społeczeństwa obywatelskiego. Publikacje z tej dziedziny podzielić można na dwie zasadnicze grupy. Pierwszą tworzą prace poświęcone teoretycznym i praktycznym aspektom prasy lokalnej rozumianej w sensie ogólnym, bez analizowania specyfiki poszczególnych rynków medialnych, tworzących łącznie trzeci poziom systemu prasowo-wydawniczego. Grupa druga obejmuje publikacje na temat mediów lokalnych konkretnych miast, miasteczek czy dzielnic. I właśnie w niej od 2004 roku obecne są publikacje z serii „Oblicza prasy Śląska i Zagłębia Dąbrowskiego”, wydawane początkowo przez Uniwersytet Śląski w Katowicach, a obecnie przez Instytut Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej Wyższej Szkoły Humanitas w Sosnowcu.

Oddajemy do rąk Czytelników kolejny, piąty tom z tej serii, przygotowany przez zespół badawczy reprezentujących sześć ośrodków akademickich z Polski i Czech: Uniwersytet Śląski w Katowicach, Uniwersytet Opolski, Wyższą Szkołę Humanitas w Sosnowcu, Akademię Techniczno-Humanistyczną w Bielsku-Białej, Uniwersytet Śląski w Opawie i Uniwersytet Ostrawski w Ostrawie. Znalazły się w nim artykuły i komunikaty autorstwa medioznawców, literaturoznawców, historyków i regionalistów, których łączy wspólna naukowa pasja – badania nad historią mediów na Śląsku i w Zagłębiu Dąbrowskim, ich ewolucją, rolą społeczną i specyfiką funkcjonowania, również w wymiarze współczesnym. Niniejszy tom przynosi pokaźny zasób wiedzy na temat poszczególnych, wydawanych przed laty i obecnie gazet i czasopism, redagujących je dziennikarzy oraz rozmaitych zjawisk czy procesów składających się na dzieje śląsko-zagłębiowskiego systemu medialnego oraz wyznaczających warunki jego funkcjonowania. Wiedza ta ma nie tylko charakter interdyscyplinarny,

ale i wielokulturowy, wszak pomieszczone w tomie analizy są dziełem naukowców z kilku krajów, prezentujących różne spojrzenie na dzieje prasy. Do tego teksty, które Państwu prezentujemy, odnoszą się do problematyki Śląska w najszerszym rozumieniu tego terminu (warto zwrócić uwagę, iż w tomie znalazł się m.in. artykuł Renaty Morawiecovej *Druk periodyków na Śląsku Austriackim do 1945 roku*, Agnieszki Nęckiej *Śląsk w zwierciadle dyskusji prowadzonych na łamach kwartalnika kulturalnego „Opcje”*, a także szkic Libora Martinka *Literatura czeska na łamach dodatku „Głosu Ludu” „Szyndzioty”*). Z pola widzenia nie tracimy też drugiego obszaru zapisanego w tytule serii (tu m.in. artykuł Michała Kaczmarczyka *Prasa samorządowa w przestrzeni komunikowania masowego w Zagłębiu Dąbrowskim. Przeszłość – teraźniejszość – przyszłość*).

Mamy nadzieję, że piąty tom z serii „Oblicza mediów Śląska i Zagłębia Dąbrowskiego” spotka się z uznaniem Czytelników, twórczo poszerzając obszar wiedzy na temat dziejów środków masowego przekazu w regionie. Wierzymy, że publikacja – podobnie jak w przypadku poprzednich tomów – spełniać będzie zarówno rolę naukową, jak i popularyzatorską i przyczyni się do lepszego poznania i zrozumienia bogatych, interesujących, ale wciąż słabo upowszechnionych tradycji prasowo-wydawniczych Śląska i Zagłębia Dąbrowskiego. Wszak – jak napisała prof. Krystyna Kossakowska-Jarosz na łamach „Kwartalnika Opolskiego”, seria „Oblicza mediów...” może stanowić cenne kompendium dla przedstawicieli wielu środowisk, w tym nauczycieli, uczniów, ludzi mediów kreujących „małoojczyźniane” obrazy czy samorządowców różnych szczebli i ich wyborców zainteresowanych studiami nad zagadnieniami lokalnej i regionalnej tożsamości.

Dariusz Rott
Michał Kaczmarczyk